

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 437

**Finanse na rzecz
zrównoważonego rozwoju.
Gospodarka – etyka – środowisko**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2016

Redakcja wydawnicza: Jadwiga Marcinek
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Magorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronach:
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska
(CC BY-NC-ND 3.0 PL)

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2016

ISSN 1899-3192
e-ISSN 2392-0041

ISBN 978-83-7695-592-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Zamówienia na opublikowane prace należy składać na adres:
Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław
tel./fax 71 36 80 602; e-mail: econbook@ue.wroc.pl
www.ksiegarnia.ue.wroc.pl

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Jacek Adamek: Ubóstwo w perspektywie islamu – wybrane zagadnienia / Poverty in the perspective of Islam – selected problems.....	11
Agnieszka Alińska: Shadow banking jako element zrównoważonego rozwoju systemu finansowego / Shadow banking as an element of sustainable development financial system.....	22
Kamil Borowski: Finansowanie ochrony środowiska w Polsce przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej / Financing of environmental protection in Poland by the National Fund for Environmental Protection and Water Management.....	32
Grażyna Borys: Opłata eksploatacyjna jako kategoria finansowa / Service charge as a financial category.....	42
Krystyna Brzozowska: Multilateralne instytucje finansowe w Europie wobec wymagań zrównoważonego rozwoju / Multilateral financial institutions in Europe towards sustainable development requirements.....	51
Dorota Burzyńska: Inicjatywy klastrowe elementem zielonej gospodarki / Cluster initiatives as an element of green economy.....	63
Michał Buszko, Dorota Krupa: Fundusze sekurytyzacyjne a zrównoważony rozwój rynku finansowego w Polsce / Securitisation funds and sustainable development of financial market in Poland.....	75
Michał Buszko, Dorota Krupa, Damian Walczak: Rynek finansowy wobec starzejącego się społeczeństwa / Financial market towards an ageing society.....	87
Zuzanna Czekaj: Opłata za emisję spalin jako źródło finansowania ochrony środowiska / Fee for issue of exhaust as a source of financing of environmental protection.....	96
Ewa Dziawgo: Zastosowanie opcji forward start w ocenie strategicznych przedsięwzięć proekologicznych / Applying forward start options in the assessment of strategic pro-ecological projects.....	106
Leszek Dziawgo: Ekologiczne fundusze inwestycyjne banków szwajcarskich / Ecological investment funds of Swiss banks.....	115
Leszek Dziawgo, Danuta Dziawgo: Bankowość alternatywna. Społeczna ewolucja biznesu finansowego – wybrane aspekty ekologiczne / Alternative banking. Social evolution of financial business – selected ecological aspects.....	124

Joanna Fila: Zielone mikrofinanse jako element zrównoważonego rozwoju / The green microfinance as an element of the sustainable development.....	132
Magdalena Frasyniuk-Pietrzyk, Magdalena Walczak-Gańko: Świadomość potrzeby planowania emerytalnego / Awareness of the necessity of retirement planning.....	143
Juliusz Giżyński: Europejska Rada Budżetowa jako organ uzupełniający narodowe rady fiskalne w krajach strefy euro / The European Fiscal Board as a body complementing national fiscal councils in the euro area countries.	156
Agata Ibron: Systemy wsparcia odnawialnych źródeł energii w Polsce / The support systems for renewable energy sources in Poland.....	167
Bogna Janik: Dochód–ryzyko w inwestycjach społecznie odpowiedzialnych na podstawie portfeli pasywnych spółek z krajów Europy Środkowo-Wschodniej / Income-risk in value-based investing in Central and Eastern European countries (CEECs) – based on the companies reflected in socially responsible indices	177
Klaudia Jarno: Zaangażowanie Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju w <i>carbon finance</i> w świetle tworzonych przez niego funduszy węglowych i mechanizmów finansowych / Involvement of the International Bank for Reconstruction and Development in carbon finance in the light of its carbon funds and financial mechanisms.....	187
Dariusz Klimek: Fundusz Muncypalny jako instrument finansowania zrównoważonego rozwoju lokalnego / Municipal Fund as the instrument the sustainable local development financing	199
Magdalena Kogut-Jaworska: Pomoc <i>de minimis</i> i jej szczególna rola w systemie pomocy publicznej w Polsce / <i>De minimis</i> aid and its particular role in the system of state aid in Poland	208
Jan Koleśnik: Współczesny bank centralny jako organizacja społecznie odpowiedzialna / Contemporary central bank as a socially responsible organization	222
Dorota Korenik: Spór o odpowiedzialność zewnętrzną współczesnego banku / The dispute on external responsibility of a contemporary bank.....	230
Jolanta Korkosz-Gębska: Rola innowacji ekologicznych w budowaniu przewagi konkurencyjnej województwa świętokrzyskiego / The impact of environmental innovations in a formation of the competitive advantage of the Świętokrzyskie Voivodeship.....	244
Katarzyna Kowalska: Kontrowersje wokół CSR w handlu detalicznym branży FMCG / Controversy over CSR in FMCG retail trade industry.....	252
Danuta Król: Istota zarządzania długiem samorządowym w procesie zrównoważonego rozwoju lokalnego / Essence of local government debt management	261
Dorota Krupa: Wspieranie inwestowania długoterminowego z wykorzystaniem funduszy inwestycyjnych na poziomie UE / Supporting long-term investments with the use of investment funds at the EU level	270

Iwona Lubimow-Burzyńska: Znaczenie edukacji dla wzrostu gospodarczego – przegląd badań / Importance of education for economic growth – a review of research	280
Piotr P. Malecki: Europejski model sprawozdawczości statystycznej w zakresie wydatków na ochronę środowiska i jego zastosowanie w Polsce / European statistical reporting model for environmental protection expenditure and its use in Poland	288
Katarzyna Mamcarz: Dźwignia ceny złota / Gold price leverage.....	299
Teresa Mikulska, Grażyna Michalczuk: Komunikacja w obszarze działań przy wykorzystaniu modelu LBG / Communication within the area of socially responsible activities using the LBG model	309
Katarzyna Olejniczak: Innowacyjne podejście do CSR – ujęcie Vissera / Innovative approach to the CSR – Visser approach	320
Jarosław Pawłowski: Ecorating hoteli odpowiedzią na wymagania konsumentów / Eco-rating of hotels as a response to customers' requirements ..	328
Dariusz Piotrowski: Potencjał wykorzystania sukuk w zakresie zarządzania długiem Skarbu Państwa / The potential for using sukuk in the scope of managing state treasury debt	338
Piotr Podsiadło: Finansowanie pomocy publicznej na ochronę środowiska w Unii Europejskiej – zagadnienia interpretacyjne / Granting of state aid for environmental protection in the European Union – the interpretation problems	348
Tomasz Potocki: Poziom wiedzy finansowej wśród mieszkańców terenów peryferyjnych, zagrożonych ubóstwem / The level of financial literacy among population of rural regions threatened by poverty.....	360
Wiesława Przybylska-Kapuścińska, Magdalena Szyszko: Zrównoważona polityka pieniężna? Ewolucja celów banku centralnego wobec współczesnych wyzwań / Balanced monetary policy? Modern challenges as the central bank's goals	373
Dominik Sadlakowski: Państwowe fundusze majątkowe jako element międzynarodowej strategii gospodarczej na przykładzie Chin / Sovereign Wealth Funds as part of international economic strategy on the example of China.....	383
Beata Sadowska: Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe a zrównoważony rozwój / Strategy of National Forests Holding vs. sustainable development	393
Małgorzata Solarz: Altruizm a odporność finansowa gospodarstw domowych / Altruism vs. financial resilience of households.....	402
Michał Soliwoda: Zmiany klimatu jako wyzwanie dla zarządzania ryzykiem w polskim rolnictwie / Climate change as a challenge for risk management in Polish agriculture.....	411

Joanna Stawska: Zadłużenie sektora <i>general government</i> a wzrost gospodarczy w kontekście zrównoważonych finansów publicznych / General government sector debt and economic growth in the context of sustainable public finances	426
Dawid Szutowski, Piotr Ratajczak: Emisja komunikatów o działaniach w zakresie społecznej odpowiedzialności a wartość dla akcjonariuszy / The relation between corporate social responsibility activities' announcements and shareholder value.....	436
Paulina Szyja: Kształtowanie gospodarki niskoemisyjnej na poziomie samorządu terytorialnego / Transition to a low carbon economy at the level of local government	447
Magdalena Ślebocka: Rola i znaczenie PPP w finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych / Role and importance of PPP in revitalization projects financing	464
Jerzy Węclawski: Determinanty kształtowania bankowości relacyjnej w odniesieniu do średnich przedsiębiorstw w Polsce / Determinants of relationship banking creation in relation to medium-sized enterprises in Poland ..	473
Stanisław Wieteska: Pozostałości pestycydów w płodach rolnych w Polsce w świetle założeń zrównoważonego rozwoju rolnictwa / Pesticide residues in agricultural crops in Poland in the light of the principles of sustainable development of agriculture	482
Aneta Wszelaki: Znaczenie prawnych zabezpieczeń kredytów w tworzeniu rezerw celowych w bankach / Importance of legal collateral credits in the creation of specific provisions in banks.....	494
Justyna Zabawa: Rozwój i finansowanie odnawialnych źródeł energii. Przypadek gospodarki Niemiec / Development and financing of renewable energy sources. The case of German economy	503
Agnieszka Żołądkiewicz: Ocena poziomu zrównoważonego rozwoju gmin miejskich województwa warmińsko-mazurskiego / Assessment of level of sustainable development of municipalities of the Warmińsko-Mazurskie Voivodeship	513

Wstęp

Zadaniem nauki jest poszukiwanie racjonalnych rozwiązań dla cywilizacyjnych wyzwań współczesnego świata. Jednym z takich kluczowych wyzwań jest także rozwój zrównoważony. Idea zrównoważonego rozwoju jest niezwykle obiecująca, ale z całą pewnością wymaga ogromnego zaangażowania ekonomistów. Nauki ekonomiczne, a w tym dyscyplina nauki „finanse”, podejmują to wyzwanie. Wiele badań, spotkań, konferencji i publikacji służy naukowej analizie oraz praktycznej implementacji zasad zrównoważonego rozwoju we współczesnej gospodarce w zakresie finansów i rachunkowości.

Proces naukowego opracowywania problemu trwa, a społeczna ewolucja biznesu dostarcza ambitnych tematów badawczych. Po latach pracy możemy wskazać zarówno na konkretne sukcesy, jak też i na wiele wątpliwości w zakresie koncepcji zrównoważonych finansów. Materialnym dowodem naukowego wkładu w poszerzanie wiedzy są publikacje. Znaczna część aktualnego dorobku naukowej dyscypliny „finanse” dotycząca zrównoważonego rozwoju jest już od lat regularnie prezentowana w Pracach Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Kontynuujemy ten cykl opracowań.

W niniejszym tomie zebraliśmy wyselekcjonowane artykuły autorów z wielu uznanych ośrodków naukowych w Polsce. Ich tematyka skoncentrowana jest na zagadnieniach finansów i zrównoważonego rozwoju. Przedstawiono w nich doskonale rozważania teoretyczne oraz konkretne przykłady z praktyki gospodarczej. Każdy artykuł stanowi inspirujący materiał naukowy.

Szczególne podziękowania należą się nie tylko Autorom, ale także Recenzentom, którzy podjęli trud oceny nadesłanych materiałów. Jako redaktorzy tomu wraz z Autorami i Recenzentami mamy nadzieję, że poprzez publikację naszego wspólnego dzieła wnosimy istotny wkład w naukowe opracowanie problematyki finansowania zrównoważonego rozwoju.

Leszek Dziawgo, Leszek Patrzalek

Beata Sadowska

Uniwersytet Szczeciński
e-mail: beata.sadowska@wzieu.pl

STRATEGIA PAŃSTWOWEGO GOSPODARSTWA LEŚNEGO LASY PAŃSTWOWE A ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

STRATEGY OF NATIONAL FORESTS HOLDING VS. SUSTAINABLE DEVELOPMENT

DOI: 10.15611/pn.2016.437.38

JEL Classification: Q01

Streszczenie: Koncepcja zrównoważonego rozwoju w drugiej połowie XX w. wywarła wpływ na postrzeganie wzajemnych relacji między gospodarką, społeczeństwem i zasobami naturalnymi. Zrównoważony rozwój to rozwój długotrwały realizowany przez przedsiębiorstwa i ujęty w ich dokumentach strategicznych. Rezultatem opracowania jest identyfikacja celów oraz miar strategii Przedsiębiorstwa Gospodarki Leśnej Lasy Państwowe. W opracowaniu wskazano zrealizowane zadania, które PGL LP ujęło w swojej strategii, takie jak: produkcja drewna, hodowla wybranych gatunków roślin i zwierząt, budowa parkingów, ścieżek rowerowych w lasach, współtworzenie badań naukowych. Przedsiębiorstwo, realizując strategię w latach 2014-2015, prowadziło edukację leśną i organizowało konkursy propagujące polskie leśnictwo, czyli poprzez zrównoważoną gospodarkę leśną wspierało zrównoważony rozwój.

Słowa kluczowe: strategia, zrównoważony rozwój, Lasy Państwowe.

Summary: The concept of sustainable development in the second half of the twentieth century had an impact on the perception of the relationship between the economy, society and natural resources. Sustainable development is long-term development carried out by the company and included in its strategic documents. The result of the study was to identify objectives and strategy metrics for National Forests Holding. The study identifies accomplished tasks that State Forests had in their strategy, such as timber production, breeding selected species of plants and animals, construction of parking lots, bicycle paths in the forests, contribution to scientific research. The company implementing the strategy in the years 2014-2015 led education, forest and organized competitions to promote Polish forestry, namely through sustainable forest management supported sustainable development.

Keywords: strategy, sustainable development, National Forests.

1. Wstęp

Ekonomia zrównoważonego rozwoju dąży do zagwarantowania standardów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych, jakości i wolności życia wszystkim ludziom żyjącym na Ziemi. Jednym z podmiotów realizujących tę koncepcję jest Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (PGL LP), a koncepcja zrównoważonego rozwoju¹ [Szczypa 2014, s. 111] stała się filarem współczesnego modelu zarządzania zasobami leśnymi.

Celem opracowania jest identyfikacja komponentów strategii PGL LP (celów oraz ich miar) na poziomie ogólnym, jako determinant zrównoważonego rozwoju. Jako myśl przewodnią opracowania przyjęto tezę, że zestaw logicznie uporządkowanych celów strategicznych przedsiębiorstwa oraz ich miary, mogą przyczynić się do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. W opracowaniu wykorzystano obserwację bezpośrednią jako podstawową metodę badawczą. W ramach obserwacji bezpośredniej zastosowane zostały techniki: analizy dokumentów źródłowych, tj. strategii PGL LP, oraz analizy krajowej i międzynarodowej literatury przedmiotu.

2. Zrównoważony rozwój w teorii ekonomii

Nauki ekonomiczne początkowo zajmowały się tylko dobrami ekonomicznymi, obecnie jednak zwracają także uwagę na zasoby naturalne, określanie ich wartości oraz na jakość, czyli stopień zadowolenia z życia każdego człowieka.

Ekonomia klasyczna nie zajmowała się znaczeniem zasobów naturalnych dla gospodarki (np. Ricardo zakładał, iż powietrze, woda i inne zasoby środowiskowe są dostępne „w nieograniczonej ilości” [Ricardo 1821, s. 72]). W nawiązaniu do ekonomii klasycznej rozwinęła się pod koniec XIX w. teoria neoklasyczna (ekonomia tradycyjna) [Rogall 2010, s. 58]. Pomimo że już w latach 20. ubiegłego wieku Arthur Pigou² interesował się kosztami ponoszonymi przez społeczeństwo, a Harold Hotelling [Hotelling 1931, s. 137] w latach 30. zwracał uwagę na ograniczoność zasobów, to ochronę środowiska uznano za problem ekonomiczny dopiero pod koniec lat 60. To, jak ekonomiści postrzegali środowisko, zasoby naturalne, przedstawiono w tab. 1. Koncepcja zrównoważonego rozwoju powstała w opozycji do rozwoju tradycyjnego. Stanowiła krytykę dotychczasowego modelu rozwoju, który opierał się na nieograniczonej eksploatacji zasobów naturalnych i degradacji środowiska naturalnego [Nogalski, Klisz 2012, s. 32].

¹ Nie należy utożsamiać koncepcji zrównoważonego rozwoju z pojęciem zrównoważonej gospodarki leśnej. Zrównoważony rozwój jest pojęciem szerszym, a zrównoważona gospodarka leśna jest jednym z jego elementów; zob. [Szczypa 2014, s. 111].

² Pigou stworzył podstawę rozwoju ekonomicznych instrumentów ochrony środowiska, które winny sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi, a wiedza neoklasycznej ekonomii środowiska stworzyła grunt dla zrównoważonego rozwoju.

Tabela 1. Środowisko, zasoby naturalne w ocenie wybranych ekonomistów

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka poglądów
1	Fizjokraci (XVIII w.) – Quesnay	<ul style="list-style-type: none"> • jedynym źródłem bogactwa są grunty, • uznawali zgodność porządku gospodarczego z porządkiem naturalnym, wynikającym z praw natury
2	Ekonomia klasyczna (XVIII i XIX w.) – A. Smith, D. Ricardo, J.S. Mill	<ul style="list-style-type: none"> • nie zajmowali się znaczeniem zasobów naturalnych, • skromna wiedza o znaczeniu zasobów naturalnych i granicach wytrzymałości przyrody
3	Thomas Maltus (1766-1834)	<ul style="list-style-type: none"> • liczba ludności rośnie w postępie geometrycznym, a produkcja żywności w arytmetycznym (ze względu na ograniczoność i jakość gruntów), co może doprowadzić do głodu i nędzy
4	Ekonomia neoklasyczna (tradycyjna) (koniec XIX w.) <ul style="list-style-type: none"> • Carl Menger, L. Walras • A. Marshall 	<ul style="list-style-type: none"> • zasoby naturalne nie były głównym przedmiotem rozważań przedstawicieli ekonomii tradycyjnej, • wiedza neoklasycznej teorii środowiska stworzyła grunt dla zrównoważonego rozwoju
5	Keynesiści	<ul style="list-style-type: none"> • postuluje się potrzebę zachowania środowiska naturalnego dla przyszłych pokoleń w takim stanie, aby środowisko naturalne radziło sobie z zanieczyszczeniami; instrumenty ekonomiczne, takie jak podatki, nie są wystarczające
6	K. William Kapp (1910-1976)	<ul style="list-style-type: none"> • już w połowie XX w. zajął się sprawami zagrożeń dotyczących środowiska naturalnego, opracował teorię eksterjalizacji kosztów społecznych podczas produkcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Szczyca 2012, s. 22; Rogall 2010, s. 54-55].

Pojęcie rozwoju zrównoważonego zostało użyte po raz pierwszy na konferencji w Sztokholmie w roku 1972 w związku z omawianiem zadań oraz celów globalnej ochrony środowiska. Przeniesienie tej koncepcji do dokumentów międzynarodowych miało miejsce na II Konferencji ONZ „Środowisko a Rozwój” w Rio de Janerio w czerwcu 1992 r. Do ważnych dokumentów należy również Agenda 21. Zrównoważony rozwój nie jest pojęciem jednoznacznym. Autorzy różnie go interpretują, jednakże wspólną cechą tych definicji jest pewien pożądany stan, uzasadniony ekonomicznie, dopuszczalny ekologicznie i społecznie.

I. Sasch definiuje zrównoważony rozwój jako „rozwój skierowany na harmonizowanie (rozsądne gospodarowanie) różnych celów: ekonomicznych, społecznych oraz ekologicznych”. Hopfer zaś wskazuje, że „zrównoważony rozwój to prowadzenie działalności gospodarczej w harmonii ze środowiskiem naturalnym, tak, aby nie spowodować w nim nieodwracalnych zmian” [Pionek 2002, s. 41]. P. Szczyca wskazuje: „cele zrównoważonego rozwoju powinno się rozpatrywać w trzech wymiarach – ekologicznym, ekonomicznym i społecznym” [Szczyca 2014, s. 283]. Według D. Pearce’a i R.K. Turnera [1992]: „rozwój zrównoważony polega na maksymalizacji korzyści netto z rozwoju ekonomicznego z jednoczesnym chronieniem oraz

zapewnieniem odtwarzania się użyteczności i jakości zasobów naturalnych w długim okresie”. Również ekonomia ekologiczna podkreśla nadrzędność środowiska w stosunku do rozwoju gospodarczego [Boulding 1970].

Konkludując, zrównoważony rozwój oznacza taki model rozwoju, w którym zaspokajanie bieżących potrzeb społecznych oraz potrzeb przyszłych pokoleń traktowane będzie równoprawnie. Każde przedsiębiorstwo prowadząc działalność, powinno mieć na względzie koncepcję zrównoważonego rozwoju. Cele tej koncepcji, czyli zagwarantowanie standardów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych, jakości i wolności życia obywateli, są realizowane również przez PGL LP.

3. Przedsiębiorstwo Gospodarki Leśnej Lasy Państwowe a koncepcja zrównoważonego rozwoju

Zarówno w przeszłości, jak i obecnie las odgrywa znaczącą rolę w rozwoju społeczeństwa i gospodarki. Pierwotnie zależność człowieka od środowiska była całkowita. Eksploatacja lasu polegała głównie na wycince wartościowego surowca, co doprowadziło do dewastacji lasów oraz deficytu drewna już w XVIII w. Dopiero nowy nurt ekonomii neoliberalnej wykreował nowe cele, funkcje i zadania lasów.

Początków założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju upatruje się w decyzji austriackiego urzędnika Królestwa Saksonii Hansa Carla von Carlowitza, który w roku 1713 wprowadził zasadę pozyskiwania takiej ilości drewna lennego, aby była możliwość jego regeneracji w ciągu roku. Ta metoda gospodarowania była wówczas niezbędna, gdyż inwestycje przemysłowe zaczęły zagrażać trwałości polskich lasów [Ziółkowski 2013, s. 117-125].

We współczesnym modelu leśnictwa cele i zadania lasów wyznacza państwo, gdyż PGL LP jest państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Zgodnie z postanowieniami ustawy o lasach [Ustawa z 28 września 1991], głównym zadaniem PGL LP jest prowadzenie gospodarki leśnej według zasad: powszechnej ochrony lasów, trwałości ich utrzymania, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów oraz powiększania zasobów leśnych. Art. 7 niniejszej ustawy stanowi, że trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem celów:

- zachowania lasów, korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, gleby, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- zachowania różnorodności przyrodniczej i zasobów genetycznych;
- zachowania walorów krajobrazowych i potrzeb nauki oraz produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców ubocznego użytkowania lasów.

Wobec powyższego należy uznać, że prowadzona przez PGL LP zrównoważona gospodarka leśna jest jednym z elementów zrównoważonego rozwoju; charakterystykę głównych funkcji zasobów leśnych w realizacji tej koncepcji przez PGL LP przedstawiono na rys. 1. Ustawa z o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju [Ustawa z 6 lipca 2001] oraz inne regulacje prawa

w zakresie ochrony środowiska nakładają na PGL LP różnego rodzaju obowiązki, związane z ochroną indywidualną gatunków zwierząt, roślin, grzybów oraz ograniczenia prowadzenia gospodarki leśnej typowo produkcyjnej na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Ochronne	Spoleczne	Ekonomiczne
<ul style="list-style-type: none"> • ochrona bioróżnorodności • ochrona gleb i wód • ochrona krajobrazu • redukcja CO₂ • regulacja odpływu wody 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie miejsc pracy • turystyka i rekreacja • edukacja • produkty lasu (grzyby, jagody) 	<ul style="list-style-type: none"> • dostarczanie drewna i produktów drzewnych • dostarczanie produktów nie drzewnych • dostarczanie usług leśnych • produkcja leków

Rys. 1. Główne funkcje zasobów leśnych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju

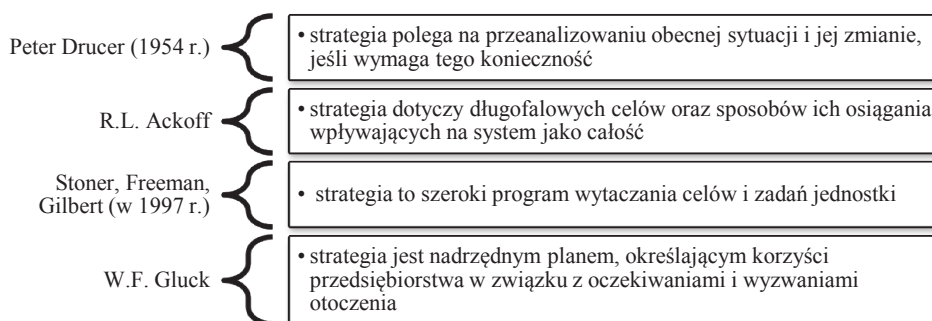
Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Nogalski, Klisz 2012, s. 41].

Podsumowując niniejsze rozważania, należy podkreślić, że istotą zrównoważonego rozwoju, a tym samym celem gospodarki prowadzonej przez PGL LP, powinno być tworzenie warunków umożliwiających zaspokajanie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń pod warunkiem, że będą wspierane procesy stabilizacji ekosystemów leśnych oraz że cele produkcyjne będą integrowane z aktywną ochroną środowiska przyrodniczego. Cele, zadania oraz ich miary niezbędne do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju PGL LP ujmuje w podstawowym dokumencie, jakim jest strategia przedsiębiorstwa.

4. Strategia PGL LP jako determinanta zrównoważonego rozwoju

Strategia wspiera proces zarządzania i koordynacji oraz przyczynia się do realizacji celów danej jednostki gospodarczej. Jak słusznie zauważa rzymski filozof Seneka (I w. n.e.): „Jeśli nie określisz portu, do którego płyniesz, przyjazne wiatry nie będą ci wiały”. Pojęcie strategii zmieniało się na przestrzeni lat, przenikając z obszaru wojskowości na grunt nauk ekonomicznych [Goleński 2015, s. 141]. Dobrze sformułowana strategia ma w sposób harmonijny łączyć troskę o zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego narodu z postępem cywilizacyjnym i ekonomicznym, będącym udziałem wszystkich grup społecznych. Strategia to kierowanie rozwojem przedsiębiorstwa w długim okresie, nastawione na wykorzystywanie istniejących szans oraz unikanie ryzyk i zagrożeń, które pojawiają się w związku z normalnie prowadzoną działalnością gospodarczą. Wybrane definicje strategii przedstawiono na rys. 2.

W PGL LP od roku 1923 podejmowane były próby zbudowania strategii. W 1923 r. na posiedzeniu komitetu organizacji leśnictwa państwowego Jan Miklaszewski, dyrektor Departamentu Leśnictwa, wygłosił *exposé* o celach i zadaniach lasów państwowych. Pierwszym strategicznym dokumentem w okresie przedwo-

Rys. 2. Wybrane definicje strategii

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Nowodziński 2013, s. 105-106].

jennym były opracowane przez Adama Loreta „Główne wytyczne dla państwowego gospodarstwa leśnego”, opublikowane w roku 1928. W okresie gospodarki socjalistycznej za strategię można uznać kolejne plany: trzyletni 1947-1949, sześćioletni 1950-1955 i kolejne pięcioletnie. Po roku 1991 ustawa o lasach stała się podstawą „Strategii PGL LP, Wizja, Założenia i Koncepcja Strategii”, dokumentu opracowanego pod kierunkiem Waldemara Sieradzkiego w 1997 r. „Strategia” ta nigdy nie została formalnie przyjęta [Zaleski 2011, s. 18-21]. Od roku 2004 prawnie wiążące są takie dokumenty UE, jak „Strategia Leśna” czy „Leśny Plan Działania”.

W roku 2013 Dyrektor Generalny Lasów Państwowych Adam Wasiak opublikował strategię PGL LP na lata 2014-2030. Na strategię PGL LP w koncepcji zrównoważonego rozwoju składają się: misja, wizja, wartości, mapy strategii (obejmujące cele strategiczne oraz mierniki strategii). Zestaw logicznie uporządkowanych celów strategicznych PGL LP oraz ich miary, które przyczyniają się do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju, przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Zestaw logicznie uporządkowanych celów strategicznych PGL LP oraz ich miary

Lp.	Funkcje	Cele strategiczne	Miary
1	2	3	4
1	Ekologiczna – lasy jako najważniejszy element środowiska	a) zwiększanie zasobów leśnych, zachowując ich różnorodność biologiczną	<ul style="list-style-type: none"> wielkość zasobów leśnych powierzchnia lasów zasobność drzewostanów
		b) ochrona lasu przed czynnikami stresowymi	<ul style="list-style-type: none"> średnia wielkość jednego pożaru w okresie
		c) działania na rzecz ochrony przyrody	<ul style="list-style-type: none"> liczba przedsięwzięć w zakresie ochrony zagrożonych gatunków roślin, zwierząt oraz grzybów
2	Społeczna – lasy jako dobro społeczne	a) wykorzystywanie potencjału lasów do kształtowania	<ul style="list-style-type: none"> liczba uczestników zajęć edukacyjnych, liczba konkursów

1	2	3	4
2		świadomości ekologicznej społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> liczba pracowników PGL LP zaangażowanych w działalność edukacyjną
		b) racjonalnie rozwijać infrastrukturę leśną w celu korzystania z lasów przez społeczeństwo	<ul style="list-style-type: none"> liczba obiektów infrastruktury nakłady na utrzymanie i rozwój infrastruktury
		c) rozwijać współpracę z partnerami społecznymi, z samorządami	<ul style="list-style-type: none"> liczba wspólnie opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego liczba przedsięwzięć inwestycyjnych
3	Ekonomiczna/produkcyjna – leśnictwo jako ważny sektor gospodarki	a) racjonalne zwiększanie podaży drewna; wzrost podaży nie będzie się odbywał kosztem wielkości zasobów leśnych	<ul style="list-style-type: none"> wielkość sprzedaży drewna
		b) sprawne i bezpieczne dla środowiska pozyskiwanie drewna; wdrażanie metod zwiększających sprawność prac leśnych oraz obniżanie kosztów działalności	<ul style="list-style-type: none"> wskaźnik mechanizacji prac leśnych jednostkowy koszt pozyskiwania drewna

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego... 2013].

Stopień realizacji strategii PGL LP, jej funkcje i zadania będą cyklicznie monitorowane oraz oceniane przez kierownictwo Lasów Państwowych. Ta konkretna, rzetelna mapa z wyraźnie wytyczonymi celami, działaniami i miarami stanowi realną szansę na realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju w długim okresie.

5. Zakończenie

Strategia oznacza wybory i gotowość do ich uporczywej realizacji. Strategii człowiek nie widzi i nie może jej dotknąć, ale jej konsekwencje są realne, możliwe do zmierzenia i wydania osądu.

Celem niniejszego opracowania była identyfikacja komponentów strategii PGL LP na poziomie ogólnym, jako determinant zrównoważonego rozwoju. Wykorzystując obserwację bezpośrednią jako podstawową metodę badawczą, autorka przedstawiła podstawowe komponenty strategii PGL LP, wskazała cele, zadania oraz miary ujęte w nowej strategii PGL LP na lata 2014-2030.

W latach 2014-2015 PGL LP, oprócz produkcji drewna, prowadziło hodowlę wybranych gatunków roślin i zwierząt, budowało parkingi, ścieżki rowerowe w lasach, wspierało badania naukowe. Przedsiębiorstwo realizując strategię, odtwarzało budowlę dziedzictwa kulturowego, budowało system monitoringu lasu, prowadziło edukację leśną i organizowało konkursy propagujące polskie leśnictwo. Cykliczne, operacyjne monitorowanie w latach 2014 i 2015 stopnia realizacji strategii PGL LP (rezultaty, terminowość, wykonane budżety) potwierdzają tezę – myśl przewodnią opracowania, że zestaw logicznie uporządkowanych celów strategicznych przedsiębiorstwa oraz ich miary, mogą przyczyniać się do realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Literatura

- Ackoff R., 1999, *Ackoff's Best His classic Writings on Management*, John Wiley & Sons.
- Boulding E., 1970, *Economic as a Science*, New York 1970, [w:] Fiedor B. (red.), *Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych*, C.H. Beck, Warszawa.
- Goleński W., 2015, *Wybrane elementy Strategii Województwa opolskiego do 2020 roku, jako narzędzia regionalnej polityki społecznej*, [w:] Borusiak B., Pająk K. (red.) *Paradygmat zrównoważonego rozwoju lokalnego i regionalnego we współczesnej gospodarce*, CeDeWu, Warszawa.
- Hotelling H., 1931, *The Economics of Exhaustible Resources*. Journal of Political Economy, t. 39, niem. *Okonomie erschöpfbarer Ressourcen*, [w:] Siebert (T. red.), *Umwelt der wirtschaftliche Entwicklung*, Darmstadt.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, 1997, Dz.U., nr 78, poz. 483 ze zm.
- Nogalski B., Klisz S., 2012, *Koncepcje i metody zarządzania zasobami leśnymi. Polska i świat*, CeDeWu, Warszawa.
- Nowodziński P., 2013, *Zarządzanie strategiczne współczesnym przedsiębiorstwem. Otoczenia a strategia*, Politechnika Częstochowska, Częstochowa.
- Pearce D., Turner R.K., 1990, *Economics of Natural Resources and the Environment*, Harvester Wheatsheaf, New York, za: A. Woś, *Rolnictwo zrównoważone, Zagadnienia Ekonomiki Rolnej 1992*, nr 1-3.
- Pionek B., 2002, *Koncepcja rozwoju zrównoważonego i trwałego Polski*, PWN, Warszawa.
- Ricardo D., 1821, *Principals of political economy and Taxation*, wyd. pol.: *Zasady ekonomii politycznej i opodatkowania*, PWN, Warszawa 2006.
- Rogall H., 2010, *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań.
- Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na lata 2014-2030, 2013, Warszawa, www.lasy.gov.pl (20.12.2015).
- Szczyapa P., 2012, *Narzędzia rachunkowości wspomagające działalność proekologiczną przedsiębiorstw w Polsce*, CeDeWu, Warszawa.
- Szczyapa P., 2014, *Współczesne wyzwania rachunkowości przedsiębiorstw w gospodarce zrównoważonego rozwoju*, [w:] Dziawgo D., Borys G. (red.), *Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju. Gospodarka-etyka-środowisko*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 329, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Szczyapa P., 2014, *Rachunkowość zarządcza w trwale zrównoważonej gospodarce leśnej*, Zeszyty Naukowe, seria Ekonomia, t. 22, nr 6, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz.

Ustawa z 28 września 1991 r. o lasach, Dz.U., nr 101, poz. 444 ze zm.

Ustawa z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju, Dz.U. nr 97, poz. 1051 ze zm.

Zaleski J., 2011, *Strategia leśna w polityce Ministerstwa Środowiska*, [w:] *Strategia rozwoju lasów i leśnictwa w Polsce do roku 2030*, Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary.

Zegar J.S., 2007, *Podstawowe zagadnienia rozwoju zrównoważonego*, WSBiF, Bielsko-Biała.

Ziółkowski B., 2013, „*Europa 2020*” w zarządzaniu zrównoważonym rozwojem Unii Europejskiej, Humanities and Social Sciences, vol. XVIII, nr 20 (1).